

BELEIDSARTIKEL 5: TOEGENOMEN MENSELIJKE ONTPLOOIING EN SOCIALE ONTWIKKELING

A. Algemene beleidsdoelstelling

Het bevorderen van menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling van armen in ontwikkelingslanden, in het bijzonder kinderen en vrouwen, om daarmee ontwikkeling duurzaam te maken.

Onderwijs geeft kinderen perspectief en draagt bij aan een betere en meer gelijke verdeling van de kansen van armen in de samenleving en aan het versterken van hun sociale, economische en politieke weerbaarheid. In lijn met de motie-Hessing zal nog binnen deze kabinetsperiode vijftien procent van het ontwikkelingsbudget worden besteed aan alfabetisering, basisonderwijs en lager beroepsonderwijs.

Aids is niet uitsluitend een gezondheidsprobleem maar bedreigt ook de economische ontwikkeling en stabiliteit van getroffen landen. Vrouwen en jongeren worden onevenredig zwaar getroffen. Het zwaartepunt van de pandemie ligt in Afrika. Doemscenario's dreigen echter ook voor de Caraïben, Azië en de Kaukasische en Centraal-Aziatische republieken. De bestrijding van aids is daarom voor Nederland een prioriteit.

De bestrijding van armoede en HIV/aids vergt ook aandacht voor reproductieve gezondheid en -rechten. De Nederlandse doelstellingen zijn het bewerkstelligen van grotere politieke betrokkenheid voor reproductieve gezondheid en -rechten en een sterkere focus op de uitvoering en financiering van de Caïro-agenda.

Naast intergouvernementele en multilaterale samenwerking is ook een krachtig maatschappelijk middenveld in ontwikkelingslanden een bouwsteen voor duurzame ontwikkeling. Maatschappelijke organisaties spelen een belangrijke rol bij het ondersteunen en versterken van het maatschappelijk middenveld in de ontwikkelingslanden. Zij verdienen daartoe de steun van Nederland.

[kritische succesfactoren]

De politieke betrokkenheid van ontvangende landen is een doorslaggevende randvoorwaarde voor de kwaliteit van OS. Zo is het noodzakelijk dat regeringsleiders in Afrika de omvang van de aidspandemie erkennen en hun verantwoordelijkheid nemen in het bestrijden ervan. Verondersteld wordt dat de politieke wil voor armoedebestrijding nog verder zal toenemen. Naast het 'politiek willen' is ook het 'bestuurlijk kunnen' in kwantitatieve en kwalitatieve zin een belangrijke factor. Verbetering op het terrein van goed bestuur is impliciet of expliciet een veronderstelling achter de ambities om de MDG's te halen. Om die reden is goed bestuur ook een belangrijk thema in de relatie van Nederland met alle partnerlanden.

B. Budgettaire gevolgen van beleid

Beleidsartikel 5 Toegenomen menselijke en sociale ontwikkeling									

Ministerie van Buitenlandse Zaken – voorbeeldartikel conform RBV 2005

Bedragen in EUR 1 000		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Verplichtingen		341 124	655 645	587 659	2 924 790	821 537	917 108	917 108
Uitgaven:								
Waarvan op 1 januari 2006								
Juridisch verplicht (in mln)				81% 968,96	71% 931,34	6% 91,88	3% 46,25	1% 15,42
Programma-uitgaven totaal		1 101 462	1 053 058	1 195 868	1 312 586	1 531 358	1 541 700	1 541 700
5.1	Onderwijs	155 644	167 707	235 337	319 604	521 035	542 422	542 422
5.2	Kennisontwikkeling	110 586	108 639	108 786	109 211	107 849	107 849	107 849

C. Operationele doelstellingen en instrumenten

[Operationele doelstelling 1]

Alle kinderen, zowel jongens als meisjes, hebben de mogelijkheid om volledig basisonderwijs te doorlopen, en alle jongeren en volwassenen hebben de mogelijkheid om te komen tot een hogere alfabetiseringsgraad en om beter lager beroepsonderwijs te volgen.

[motivatie]

Basic education is een belangrijke voorwaarde voor het verbeteren van de positie van arme groepen in de samenleving: het geeft mensen de kans een beter bestaan op te bouwen. Nederland heeft zich daarom gecommitteerd aan de MDG's voor onderwijs.

[instrumenten/activiteiten]

- steun aan de implementatie van onderwijssectorplannen in vijftien partnerlanden. In partnerlanden waar onderwijs geen (Nederlandse) sector is, vindt steun aan *basic education* plaats via *silent partnerships* en het FTI *Catalytic Fund*.
- samenwerking met lokale en internationale NGO's op het gebied van onderwijs, en met maatschappelijke organisaties in het Noorden en in ontwikkelingslanden.
- steun aan onderwijsprogramma's van ILO, UNICEF en de Wereldbank.
- overleg met andere donoren, nationale en lokale overheden en het maatschappelijk middenveld, door gezamenlijke sectorbeoordelingen en het afstemmen van procedures en regelgeving.

[prestaties]

- Ter ondersteuning van het behalen van de MDG's zijn in 2005 voor vijftien partnerlanden voorstellen uitgewerkt voor intensivering van de huidige bilaterale steun aan onderwijssectorplannen, niet alleen met betrekking tot het formeel lager onderwijs maar ook voor andere subsectoren van het onderwijssysteem, zoals lager beroepsonderwijs en training, volwassenenonderwijs, inclusief alfabetisering;

- Het aantal *silent partnerships* wordt uitgebreid naar minimaal zes in 2007 en *basic education* programma's via ILO, UNHCR en UNICEF worden ondersteund;
- De continue dialoog met donoren in het kader van het *Fast Track Initiative* (FTI) heeft geleid tot betere afstemming van ondersteuning aan de onderwijssector op landenniveau, tot het betrekken van meerdere donoren bij het initiatief en tot een meerjarige ondersteuning van onderwijssectorprogramma's. Acht nieuwe landen met een PRSP en een onderwijssectorplan zijn aan het FTI toegevoegd, en via het *Catalytic Fund* worden drie van deze nieuwe landen in 2005 gefinancierd;
- De rol van het lokale maatschappelijk middenveld in de partnerlanden als dialoogpartner met de overheid ten aanzien van *basic education* is versterkt in 2007;
- Reproductieve gezondheid en HIV/aids, evenals specifieke maatregelen om gendergelijkheid te bereiken, zijn in 2007 geïntegreerd in de nationale onderwijsplannen van tien partnerlanden. De beleidsdialoog die de ambassades in deze landen met de overheid hebben gevoerd heeft hierbij een belangrijke stimulerende rol gespeeld;

[indicatoren]

In 2006 zullen de prestatie-indicatoren operationeel moeten zijn. Bij het opzetten van een gezamenlijke set van indicatoren in het kader van donorcoördinatie en harmonisatie in de onderwijssector spelen de ambassades een voortrekkersrol.

[planning]

Nederland streeft naar het behalen van de MDG op het gebied van het uitbannen van genderverschillen in het basis- en voortgezet onderwijs bij voorkeur in 2005 en op alle niveaus (inclusief voorschools onderwijs en hoger onderwijs) niet later dan 2015. Het aantal *silent partnerships* wordt uitgebreid naar minimaal zes in 2007.

[Operationele doelstelling 2]

De opbouw en versterking van relevante kennis en versterking van onderzoekscapaciteit. Vermindering van kwalitatieve en kwantitatieve tekorten aan geschoold middenkader en duurzame institutionele versterking van de capaciteit van tertiair onderwijs.

[motivatie]

Het bevorderen van ontwikkelingsrelevant onderzoek, het versterken van de eigen onderzoekscapaciteit in ontwikkelingslanden en het stimuleren van nationale strategieën ten behoeve van kennisproductie zijn van eminent belang voor duurzame ontwikkeling.

[Instrumenten/activiteiten]

De vermindering van tekorten aan geschoold middenkader en de duurzame capaciteitsversterking worden nagestreefd door middel van het Nederlandse internationaal onderwijsprogramma. De vraag uit ontwikkelingslanden is daarbij richtinggevend. Het gaat met name om versterking van het hoger onderwijs en de scholing van professioneel middenkader in ontwikkelingslanden. Hiervoor staan de volgende programma's ter beschikking:

- Programma voor institutionele versterking (*Netherlands Programme for institutional strengthening of post-secondary education and Training Capacity*, NPT);
- Twee programma's voor beursverlening (*Netherlands Fellowships Programmes*, NFP);
- Programma Samenwerking Internationale Instituten (SII).

Ministerie van Buitenlandse Zaken – voorbeeldartikel conform RBV 2005

Daarnaast zal gebruik worden gemaakt van de volgende instrumenten:

- actieve themavoering om nationale en sectorale strategieën inzake onderzoek ten behoeve van ontwikkeling te bevorderen. In dat kader zullen ambassades worden ondersteund.
- subsidies ter ondersteuning van programma's die zich bezighouden met het uitvoeren dan wel financieren van ontwikkelingsrelevant onderzoek en van programma's die gericht zijn op samenwerking tussen onderzoeksinstituten ten behoeve van het versterken van onderzoekscapaciteit.
- subsidie aan Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT), om kennisontwikkeling en kennisuitwisseling te bevorderen.
- In 2002 is met de Nuffic een overeenkomst gesloten om voor de periode van vier jaar uitvoering te geven aan de drie nieuwe internationaal onderwijsprogramma's. De nieuwe programma's bestaan uit twee beurzenprogramma's voor het volgen van opleidingen in Nederland (NFP) en één programma voor institutionele versterking van post-secondair onderwijs en trainingscapaciteit in ontwikkelingslanden (NPT).

[Prestaties]

- De heroriëntatie van het onderzoeksprogramma zal zijn afgerond en het programma zal geheel gericht zijn op het produceren, verspreiden en benutten van kennis voor het bereiken van de MDG's en de doelstellingen van AEV. De te publiceren subsidiekaders voor 2006 en verder zullen dit weerspiegelen;
- In partnerlanden zullen nationale en sectorale strategieën inzake kennis en onderzoek ten behoeve van ontwikkeling worden gestimuleerd. Drie ambassades zullen hiervoor door beleidsdialoog aandacht vragen. In 2007 zullen vijftien ambassades deze taak vervullen;
- Subsidieverlening aan onderzoeksprogramma's en programma's voor onderzoeksfinanciering zal zijn gericht op de productie van kennis voor het bereiken van de doelstellingen van het ontwikkelingsbeleid. Tenminste de helft van het gesubsidieerde onderzoek zal, zoals blijkt uit rapportage, een expliciete bijdrage leveren aan kennisproductie ten behoeve van de prioritaire thema's van AEV of de MDG's. Dit zal oplopen tot 100 procent in 2007;
- Aan de hand van de resultaten van de evaluatie in 2005/2006 zijn de internationaal onderwijsprogramma's waar nodig in 2007 aangepast;
- Aantoonbare vermindering van het tekort aan geschoold middenkader in de landen waarvoor het NFP van toepassing is. Dit zal vanaf 2007 worden gemeten door middel van zogenoemde *tracer* studies (studies naar de effecten van beurzen);
- De capaciteit van het tertiair onderwijs is in de vijftien NPT-landen versterkt door uitvoering van projecten in zowel de gekozen samenwerkingssectoren als op sectordoorsnijdende dan wel sectoroverstijgende terreinen en in de sector tertiair onderwijs in het algemeen. Enkele kleine projecten zullen al in 2005 en 2006 worden afgerond. Het merendeel zal echter 3-4 jaar in beslag nemen.

D. Overzicht beleidsanalyses en -onderzoeken

Operationele doelstelling	Titel van de evaluatie	2003	2004	2005	2006	2007	2008
5.1	Joint Evaluation on external support to basic education in Developing Countries		x				

Ministerie van Buitenlandse Zaken – voorbeeldartikel conform RBV 2005

	(De beleidsreactie met nummer DCO-035/04 is op 1 maart 2004 toegezonden aan het Parlement)						
5.2	Onderzoeksbeleid 1991-2001				x		